

КЗ «Обласна універсальна наукова бібліотека ім. Олега Ольжича»

Житомирської обласної ради

Науково-методичний відділ

Краєзнавча робота бібліотек Житомирщини у воєнний час: дієвість і перспективність

(Інформація про роботу
книгозбірень області під час
військового стану)

Житомир, 2025

Краєзнавча робота бібліотек Житомирщини у воєнний час: дієвість і перспективність / інформація про роботу книгозбірень області під час військового стану (за текстовими звітами 2024 року). – ЖОУНБ ім. Олега Ольжича, наук.-метод. відділ; уклад. З. І. Димарчук; ред. вип. Г. Й. Врублевська. – Житомир, 2025. – 22 с.

Протягом своєї історії український народ не раз виборював незалежність і свободу боротьбою виснажливою і жертвовною з одним ворогом і багатьма. Ось уже понад три роки Україну намагаються загарбати рашисти, схилиючись до думки, що українці не в повній мірі заплатили кров'ю за волю й територіальну незалежність. Повномасштабна війна з росією стала каталізатором підвищеного попиту на історію нашої країни та величезну мотивацію боронити її. Нині бібліотечним закладам притаманна місія потужної зброї, якою є інформація. Саме тому, вони роблять все для того, щоб чим скоріше наблизити перемогу над агресором, створюють психологічний бар'єр захисту жителів регіону від жахів війни. Ключовим завданням бібліотечних працівників сьогодні є відсторонення жителів регіону від культури ворога та спрямування інформаційної роботи на популяризацію українських видань, зокрема краєзнавчого напрямку.

З метою вивчення роботи бібліотек, що працюють на території **Коростенської МТГ**, проводились бліц-опитування, соціологічні дослідження, різноманітні акції та конкурси. На сьогодні за цими установами закріплений статус простору багатофункціонального спрямування, де відбуваються різноманітні заходи, що публікуються на блозі, сайті ПБ КМТГ, офіційному сайті міста. Особливо багато заходів присвячено військово-патріотичному змісту.

Протягом минулого року в книгозбірнях регіону неодноразово проводилась акція «З вірою в Перемогу!» За зібрані кошти закуповувалось все необхідне для наших захисників. На загальносистемному мережевому заході патріотичних читань за назвою «...Колись таки затихнуть ці громи,

Здобудуть Перемогу наші люди
Жахиття двадцять другої зими
Довіку Україна не забуде!»

звучали рядки українських віршів, які читали і дорослі, і діти, і самі працівники бібліотек.

На цьому заході були використані кращі зразки поезії, які були доступні для прослуховування всім бажаючим, у соціальній мережі Фейсбук. На Дні Героїв України вшановували пам'ять тих, хто віддав своє життя за свободу та незалежність нашої країни, а на загальносистемному заході «Пам'ятаємо наших героїв» відбувся конкурс на кращу озвучену виставку. Бібліотекар філії №1 разом з вихованцями ДНЗ №15 провели патріотичну акцію «Соняхи нашої пам'яті». В ЦРБ презентували антологію військових письменників «Голоси», яка містить твори 30-ти учасників форуму військових літераторів. У читальній залі ПБ було відкрито виставку світлин «Світ твоїми очима» талановитого коростенського фотографа О. Сербінова, захисника України, який загинув на Харківщині. На його світлинах – неповторні миті життя: щасливі люди, краса поліської природи, друзі, фронтові побратими. Під час презентації виставки світлин присутні на заході почули багато цікавого від рідних та знайомих О. Сербінова.

«Мамо, все тільки починається» – це рядки із вірша Героя Небесної Сотні С. Кемського. Під такою ж назвою для відвідувачів бібліотеки провели годину пам'яті, присвячену 10-й річниці загибелі молодого політолога із Коростеня. Заходи, які присвячені героям-землякам, розпочинали вшануванням пам'яті хвилиною мовчання. Вони живуть і житимуть у пам'яті тих, хто продовжує жити на цій землі.

З нагоди 1000 днів з початку повномасштабного вторгнення рашистів на територію України працівники ПБ організували та провели історико-патріотичну панораму «Відлуння мужності: 100 днів за свободу», в читальній залі відбувся перегляд документальної стрічки А. Бадосва «Довга доба» та презентація книжкової виставки «Україна: дні героїзму. Україна: дні незалежності». Для студентів Територіального відокремленого спеціального відділення м. Коростеня ДНЗ «Малинський професійний ліцей» підготовлено та проведено історичну панораму «Відлуння мужності: 1000 днів війни за

свободу». Коростень і громада у вирі сьогодення – головні тези озвученого інформаційного матеріалу.

Поетичного забарвлення додали вірші місцевих літераторів, адже поезія – це джерело, яке емоційно відтворює події історії сьогодення.

Завдяки різним заходам, працівники бібліотеки проводили роботу з популяризації літератури історичного змісту. Серед заходів – історико-патріотична година «Соборність України: єднання духовності і сили» (ПБ), урок пам'яті «Подвиг безсмертний – пам'ять нетлінна». Учасники арт-студії «Творчими долонями», що діє при бібліотеці-філії №2, побували на святковій майстерці «Кольори Перемоги». На відзнаку Дня ЗСУ провели ряд цікавих заходів для молодших відвідувачів. Це – майстер-класи з виготовлення вітальних листівок для наших захисників: учасники заходу створювали малюнки, виготовляли «чарівні» торбинки, які наповнювали різними смаколиками... Вшановуючи пам'ять Героїв, у бібліотеці-філії №3 провели захід-паралель подій «Це пам'ять не лише про Крути, а й про Гостомель, Бучу та Ірпінь» для десятикласників місцевого ліцею. Тут же відбувся перегляд документальних подій «Крути. Гостомельський рубіж».

З давніх давен українцям було притаманне волонтерство. У Коростені діють волонтерські організації та благодійники, такі як ГО «Волонтери фортуни», БО «Ми волонтери», ГО «Промінь любові». Протягом року працівники ПБ неодноразово проводили акцію «З вірою в Перемогу». Все, що було зібрано для наших захисників було передано через волонтерів. Своєю роботою, добрими справами волонтери вселяли віру та робили свій внесок у наближення перемоги. Цікавим інвентом була зустріч у ПБ із заслуженим журналістом України, поетом, письменником, волонтером, співзасновником видавництва «Та Ти Шо», автором відомого проєкту «Служба розшуку дітей» Р. Горовим.

В час, коли дорослі донатили кошти на ЗСУ, юні коростенці намагались підтримати моральний дух воїнів-визволителів. В межах акції «Мрій, твори,

перемагай» користувачі бібліотеки-філії №3 для дітей писали листи-подяки, малювали, плели патріотичні браслети-обереги.

Працівники бібліотечних установ регіону долучились до акції «Подаруй книгу військовому» та передали книги для людей, що перебували на реабілітації у лікувальних закладах міста. Чимало книг історико-краєзнавчого змісту як науково-популярних, так і наукових досліджень передано до лікувальних закладів. Всі працівники бібліотек, які не виїхали з міста, під час оголошення повномасштабної війни стали до лав волонтерського руху, завдяки якому сплели понад 1200 маскувальних сіток та пошили понад 2000 пар білизни для ЗСУ. За рік колективу ПБ вдалося залучити на потреби ЗСУ 38 480 грн.

Своєрідною складовою патріотичного виховання працівників бібліотек ТГ вважають краєзнавчу роботу. Добрими помічниками у популяризації краєзнавчого матеріалу є діючі краєзнавчі виставки, куточки. Відсутність рамок в їх організації сприяє розвитку творчості бібліотекарів та збагаченню досвіду у проведенні заходів. Суттєво сприяють максимальному розкриттю наявних краєзнавчих видань пейзажі місцевих художників та дитячі малюнки, авторами яких є користувачі бібліотек. Біля художніх виставок, час від часу, проводили огляди нових надходжень, бесіди, знайомство із відповідними матеріалами із періодики.

В межах Всеукраїнської програми ментального здоров'я «Ти як?» в Коростенському парку «Древляни» відбувся День спільнодії. Працівники ПБ презентували книжковий перегляд «Ментальне здоров'я – турбота про себе» з розділами «Ментальне здоров'я: просто зроби це» та «Чудодійна сила книготерапії».

У жовтні відбувся захід «Створення батьківського кола» для підтримки родин, в яких виховують дітей з інвалідністю. У співпраці з благодійним фондом «Мрія» у ПБ провели ряд цікавих заходів для дітей ВПО та багатодітних родин. Кожна бібліотека організувала та провела ряд заходів щодо ментального здоров'я. Художні видання з питань психології та

саморозвитку були презентовані працівниками абонементу ПБ на книжковому спойлері «Ментальне здоров'я. «Змінюємо мислення. Змінюємо життя».

Працівником філії №2 було освоєно програму онлайн-навчання «Здорові навчання 2» в межах проєкту «Здорові бібліотеки», що впроваджено за підтримки Україно-шведського проєкту «Діємо для здоров'я». Для збереження психічного здоров'я в умовах повітряних тривог та як знаходити способи розрядки від стресів бібліотекар провів годину розвантаження «Малюнки повітряних тривог».

Патріотично-окрилено, краєзнавчо та історично-пізнавально бібліотекарі разом з місцевими мешканцями відзначили 1319 річницю м. Коростеня. Творчо-краєзнавчий мікс «Коростень – частина України» включав поетичний флешмоб «Римованим словом про рідне місто», книжкову виставку «Рідний мій Коростень – слава земля України», ярмарок-продаж хенд-мейд виробів від бібліотечних майстринь, благодійний продаж книг місцевих авторів та фотозону «Нащадки древлянського роду, окрилені перемогою».

Тут же відбулася презентація книги Л. Гладиш «Слово про слов'ян», на сторінках якої – конкретні історії, події, величні постаті краю, а поетеса і місцева письменниця О. Криштопа також презентувала свій творчий доробок і подарувала бібліотеці дві збірки поезій та збірку новел. В читальній залі ПБ презентувала свою творчість місцева поетеса М. Берляк. Зустріч мала назву «Усі мої думки тобі, народе вільний, і пісня серця й музика душі». До 75-річчя від дня народження письменниці у бібліотеці-філії на її честь провели поетичний вечір. В межах Національного тижня читань поетичних творів працівники ПБ підготували зустріч з місцевими поетами, які ділилися своїми творчими планами, читали твори. Увазі присутніх був представлений літературний калейдоскоп «Поезія рятує націю» збірками оповідань, поезій, щоденників, в яких йдеться про війну.

Коростенська земля щедра на таланти, які у слові прославили свій край. До 100-річного ювілею поета-земляка В. Юхимовича зібралися жителі

громади біля його хати-музею в с. Сингаї, щоб вшанувати його пам'ять. Також провели загальносистемний захід «Щоб квітнув льон і поверталися сини», в рамках якого було підготовлено літературну світлицю «Мов зернину, знову сію щире слово». Захід провели у формі літературно-краєзнавчої стежини. На засіданні клубу «Відродження» вшанували письменника-земляка В. Головацького.

Природа Коростенського регіону дивовижна та унікальна. Тому працівники книгозбірень надають її охороні та збереженню особливого значення. Як приклад, бібліотекар с. Васьковичі організувала та провела екологічний моціон «Заповідний світ природи». Разом із представниками старостату села поновили парк молодих дерев біля БК. В бібліотеці, на книжково-ілюстративній виставці, були представлені книги, в яких йдеться про екологію краю, збереження та відновлення її угідь, декламували вірші поетів-краєзнавців, присвячені красі та охороні природи. У звітному році працівники МТГ м. Коростеня взяли участь у III Всеукраїнському екологічному конкурсі дитячих малюнків «Майбутнє планети у наших руках».

Руйнівний вплив на оточуюче природне середовище краю та здоров'я його мешканців принесла повномасштабна російська військова агресія. Щоб звернути увагу молоді на цю катастрофу, у місцевому ліцеї №4 працівники ПБ провели екологічний барометр «Природа краю потребує Перемоги», а для п'ятикласників – еко-прогноз «Що буде..., якщо». Про екоцид – злочин рашистів, спрямований на забруднення та знищення природних угідь регіону, дізнались слухачі на пізнавальній годині «Природа – джерело життя і краси», яку провела бібліотекарка філіалу №5, а на екоподорожі, присвяченій цій глобальній проблемі, акцентували увагу на небезпеці для людей, яку принесла війна навіть туди, де не було воєнних дій.

Коростенщина – край, який постраждав від аварії на Чорнобильській АС, шкоду від якої вже не одне десятиліття відчуває і людина, і природа. Цільова комплексна програма «Землі краса – краса життя» включає питання

екобезпеки: відновлення і збереження ментального здоров'я населення, турботу про навколишнє середовище.

Саме тому з року в рік працівники бібліотечних установ організовують заходи щодо цього важливого і вкрай актуального питання. Цікаві і змістовні заходи з природничих знань проводить з молодіжною аудиторією бібліотекар філії №1 на засіданні клубу за інтересами «Юні любителі природи».

З нагоди 100-річчя з дня заснування Коростенського краєзнавчого музею для учнів місцевого ліцею №12 працівники ПБ організували екскурсію, на якій відвідувачі ознайомились з древлянським періодом історії міста і краю, архівними матеріалами XV-XVIII ст., інформацією про природні угіддя, діяльністю краян.

У читальній залі ПБ бібліотекарі в жовтні зустрічали гостей та учасників XVIII Всеукраїнського літературно-мистецького свята «Просто на Покрову». Крім інших заходів тут відбулося літературне змагання «Поетичний мікрофон» та «Урок прози», після закінчення яких були названі переможці цих змагань.

До Міжнародного дня рідної мови у всіх бібліотечних установах МТГ пройшов єдиний день подолання мовного бар'єру за назвою «Українська мова – мова вільних і незламних, мова, якою говорять переможці». Серед форм проведення – мовний калейдоскоп, мовна регата, конкурси, вільні діалоги, поетичні альбоми, краєзнавчі читання, бліц-опитування «Книга і мова – воїни слова».

Бібліотеки МТГ – це платформи для культурного розвитку міста. Вагоме місце тут належить народознавству. Скрізь створені народознавчі куточки, де на просторових композиціях представлені книги, журнали, предмети побуту. Користувачі можуть простежити, якими були народні традиції краю від найдавніших часів і до сьогодення, це об'єднуючі елементи нашої культури, які згуртовують мешканців регіону. До послуг відвідувачів – велике розмаїття масових заходів різних за формою проведення, у яких беруть участь різні категорії користувачів. Працівники ПБ плідно співпрацюють і координують

роботу із молодіжними організаціями, відділом у справах сім'ї, молоді та спорту, центром зайнятості, правоохоронними органами, пресою, школами та іншими закладами міста. Для участі в масових заходах запрошують керівників міста, соціальних партнерів, журналістів. Інформація про проведення масових заходів висвітлюють в ЗМІ. Korosten TV відзняв 11 передач, в яких ПБ займає центральне місце. Заходи, присвячені святам державного рівня, краєзнавчий матеріал, заходи з питань мистецтва, народознавства висвітлені в 15-ти публікаціях газети «Вечірній Коростень».

На роботу бібліотек ТГ великий вплив мало поле методичного забезпечення. Постійно проводився моніторинг за фактичним станом справ бібліотек-філій. Відслідковувався пошук ресурсів для реалізації проєктів, надавалась теоретична та практична допомога колегам, зважувалась діяльність у СПК. На семінари та семінари-практикуми виносились актуальні питання сьогодення. Так на семінарі-практикумі за темою «Трансформація діяльності бібліотек в реаліях сьогодення» розглядались питання «Бібліотека – платформа краєзнавчо-патріотичного виховання», «Бібліотека – центр психологічної підтримки» та ін. На підсумковій нараді, яка проходила у форматі бібліотечної оборони – питання «Бібліотеки ПБ КМТГ: простори співпраці, місце сили та майданчики емоційного розвантаження, передачі досвіду з метою майстерності, вміння діяти найкращим чином» проводились майстер-класи. Цикл заходів «Народознавче перевесло» містив народознавчі посиденьки, майстер-клас з виготовлення «Мальованки», етно-культурну мозаїку «Нема переводу добрим звичаям народу». Працівниками відділу була розроблена програма Дня бібліотечної творчості «Психологія здоров'я: арт-терапія малюнком». Велику допомогу в роботі надають методичні видання, адресовані колегам, що обслуговують користувачів у бібліотеках-філіях. До їх послуг: «Бібліотеки Коростенщини – екологічній просвіті», «Бібліотека як промоутер екологічної свідомості», рекомендаційно-методичний інструктаж до Дня захисників і захисниць України», «Мужність і відвага крізь віки», де подані розробки заходів з національно-патріотичного виховання молоді,

історична панорама «Відлік мужності: 1000 днів війни за свободу», сценарій історичного часопису «Вшануймо час возз'єднання і злуки, Соборність – одвічна наша міць», інформаційне повідомлення «Краєзнавча діяльність бібліотеки, як засіб формування свідомості в реаліях сьогодення» підготовлено відеовшановування воїнів-захисників «Пам'ятаймо про них завжди».

З питань підтримки ментального здоров'я видано інформаційну пам'ятку «Комунікаційні майданчики Всеукраїнської програми ментального здоров'я «Ти як?», методичний кейс психологічної підтримки «Як ти?: поговорити, осмислити, допомогти», методично-інформаційне дос'є «Що варто знати дітям та підліткам про ментальне здоров'я?». До тижня медійної та інформаційної грамотності працівниками читальної зали ПБ підготовлено онлайн-порадник «Війна за мозок: як не стати жертвами фейків».

Основними напрямками та завданнями працівників бібліотек **Лугинської ТГ** в 2024 році була підтримка духовності населення, надання доступу до знань та важливої інформації, що є необхідним для країни нині. Книгозбірні селища залишалися важливими культурними інституціями, які допомагали переживати труднощі військового часу та всіляко підтримували містян. У поточному році був організований проєкт «Бібліотека – відкритий простір громади» за підтримки і фінансування благодійного товариства з Швейцарії та Лугинської селищної ради. Завдяки проєкту «Чарівний книжковий потяг», який був організований благодійниками із Швейцарії, підлітки громади отримали близько 500 книг. В умовах російської військової агресії бібліотеки ТГ стали важливими центрами національно-патріотичного та краєзнавчого виховання. Партнерство з громадськими організаціями, освітніми установами сприяло проведенню спільних заходів і залученню нових читачів. З цією метою активно використовувались друковані матеріали, презентації, афіші, буклети та закладки, які інформували про заплановані

заходи, нові надходження книжок, презентували послуги бібліотек. В рамках Національного тижня читання, керуючись гаслом Тижня «Бути своїми» для мешканців селища, було організовано презентації, виставки, зустрічі із знаними людьми краю.

Віддаючи глибоку повагу і вдячність воїнам Лугинщини, ЦБ провела низку заходів, спрямованих на збереження пам'яті про захисників. Була створена Книга пам'яті полеглих, що віддали своє життя заради перемоги, яка стане символом вдячності родинам загиблих. Бібліотека активно співпрацює з родинами загиблих воїнів, які подарували для бібліотеки книги «Час відважних» та «Герої не вмирають». Власну книгу для бібліотеки подарував земляк – пресофіцер О. Калашніков.

При ЦБ вже чимало років працює літературно-мистецьке об'єднання «Світлиця душі». На її засідання збираються люди, закохані в українське літературне та мистецьке слово. Особливий акцент спрямований на популяризацію творчості місцевих авторів та любителів пера, чиї твори відображають багатогранність культурного життя Лугинського краю.

Для реалізації творчого потенціалу громади діє клуб «Майстерня захоплень», де регулярно проводяться майстер-класи з різних технік декоративно-ужиткового мистецтва. Спільні творчі зустрічі цих двох об'єднань нерідко стають святами культури в селищі.

Відкривати нові грані культурного багатства краю – один із напрямків роботи книгозбірень з питань краєзнавства. Реалізація проєктів «Талановиті села» та «Спадок нації» – приклади того, як сучасна бібліотека стає двигуном розвитку місцевої громади. Їх метою була підтримка місцевих талантів в сільській місцевості, збереження культурної спадщини та розвиток літературного процесу Лугинщини. Виставкова локація читального залу була майданчиком для презентації усіх видів народного мистецтва, а відвідувачі доторкнулися до джерел народної творчості, більше дізнались про творчість обдарованих земляків.

Проект «Бібліотека – місце сили» набув нового звучання завдяки активності роботи в соцмережах, що допомогло підвищити престиж книгозбірні й завоювати щирі прихильність місцевих жителів. Бібліотеки ТГ активно долучилися до книжкових челенджів і онлайн-читань «Мова єднає серця» та «Поезія, що надихає» та здійснювали інформаційну підтримку «Селищної програми української мови в сфері культури на 2023-2025 роки», в рамках якої проведено акцію до Міжнародного дня рідної мови, оформлено книжкові виставки, проведено тренінги.

Бібліотеки регіону були і залишаються територією безпеки для мешканців, місцем психологічної підтримки та комфорту, на це була спрямована діяльність на підтримку Всеукраїнської програми ментального здоров'я «Ти як?». Цьому сприяли також розгорнуті інформаційні салони «Рука допомоги», естафета милосердя «Подаруй частинку серця». Для емоційної розрядки дітей в с. Липники провели майстер-клас з виготовлення листівок та творчий захід Бовсунівської бібліотеки – майстер-клас з відтворення державних символів «Малюємо гордість країни».

Велику роботу провели бібліотекарі ПБ до дня святкування 418-ї річниці селища. На представлений виставці знайшли місце найкращі видання про історію та культуру Лугинщини, що сприяло популяризації краєзнавчих знань.

Цікавою стала презентація відео «Згадаймо історію містечка за п'ять хвилин». Шанобливе ставлення до історичного минулого рідного краю було темою зустрічі краєзнавців та любителів історії «Невтомні дослідники Полісся». Для краєзнавців та всіх, кого цікавить історія і культура краю, справжнім скарбом стали новинки літератури, які наповнили книжкові краєзнавчі фонди книгозбірень. Це такі видання як «Від Русі до України. Відновлення історії» А. Герасимчука та Г. Таргонського, «Слово про слов'ян» Л. Гладиш, «Лугини і Літки – ти юність моя і любов» – збірка поезій П. Іванченка.

Методична робота працівників ПБ займає чільне місце в ефективній діяльності установ культури краю. Відділ взяв активну участь у СПК, які були організовані обласними та державними органами. На допомогу бібліотечним працівникам ТГ підготовлено серію методичних матеріалів, зокрема краєзнавчого спрямування як то: «Краєзнавці Лугинщини», «Поетичні голоси Лугинщини». Розроблено матеріали серії «На полицю фахівцю», «Рекомендації щодо адаптації бібліотечних послуг краєзнавчої роботи», рекомендації щодо оновлення тематичних текстів накопичувачів, «Сценарії бібліотек ТГ» і «Літопис бібліотек Лугинщини».

Працівниками відділу організовано ряд семінарів на різноманітні теми. Питанням краєзнавчої діяльності надавалось чільне місце, зокрема на семінарах-практикумах, заняттях школи сільського бібліотекаря.

Ще з початку повномасштабного вторгнення російського ворога на нашу землю бібліотеки **Брусилова** спрямовували свою роботу до потреб громади та ВПО і понині тримають свій культурний фронт. Вони беруть участь у волонтерській діяльності є культурними центрами та підтримують наших захисників. Співпрацюючи з представниками місцевої влади, громадськими установами й організаціями та долучившись до різноманітних програм, працівники книгозбірень сприяли підтримці позитивного іміджу своїх установ. На базі ПБ продовжував працювати ХАБ для ВПО та жителів селища, де є змога безкоштовно отримати доступ до інформації, Wi-Fi, платформи «Дія», зробити скан та ксерокопії. За підтримки ГО «Рідний дім – Брусилівщина» проводилась робота на організованому просторі для дітей ВПО та громади. Протягом року фахівці бібліотек брали участь у різноманітних акціях. Цікаві заходи проводилися в межах щорічної Всеукраїнської акції «Національний тиждень читання поезій», де відзначалось місце і роль поетичних творів в культурі, особливо під час війни.

Певна кількість масових заходів присвячена воєнній тематиці, воїнам-захисникам із ТГ. Працівники ПБ взяли участь у вуличній акції «Хай в серці живе Україна», приуроченій до Дня Незалежності, а в читальній залі, відвідувачів привертала увагу виставка-інсталяція «Миті історії української Незалежності» та був організований огляд літератури з цієї теми. До Дня гідності для молоді проведено патріотичну годину «Незламний дух нескореної нації» та організовано книжкову полицю «1000 днів війни на моїй землі», на якій знайшли місце книги українських письменників, в тому числі й місцевих літераторів. Працівники ПБ взяли активну участь у проведенні благодійної акції «Марафон писанки: від Яструбні до Бикова». Кошти від цього заходу були передані на дрони для брусилівських військових.

На книжковій виставці в ПБ, яка має назву «Мої улюблені книги», представлені поетичні видання місцевих письменників О. Крохуна та Ю. Кочубея, в яких оспівана краса рідного краю та любов до свого народу та землі, де вони народилися. В рекомендованій книзі В. Бабенця «Костовці. Двадцять століття: люди та їх долі» користувачі дізналися багато цікавого про історію родовідного села автора, його трагічне і героїчне.

Цьогоріч, як і кожного року, в бібліотеках ТГ широко відзначено день народження знаного земляка, яким пишається Брусилівська земля Івана Огієнка. В циклі заходів – книжкові виставки, онлайн-презентації, інформдайджести, пізнавальні вікторини. Для учнів місцевого ліцею провели захід під назвою «Іван Огієнко – особистість, яка становить окрасу нації».

До Міжнародного Дня рідної мови в ліцеї №1 було проведено для учнів мовну розвідку і бібліографічний огляд літератури «Письменники рідного краю» та представили презентацію книги письменника-земляка С. Губерначука «Трипільські крила української пісні», в якій ідеться про прадавню пісенну творчість, зокрема стародавній мелос нашого краю. До 80-річчя від дня народження місцевого поета та прозаїка В. Сташука працівники ПБ представили його праці на книжковій виставці літератури «Я неминучий...Не мину ніколи», а до 90-річчя від дня народження місцевої

гумористки і драматурга В. Демчук було підготовлено інформ-досьє для відвідувачів бібліотеки.

Поширеною формою популяризації краєзнавчих матеріалів в книгозбірнях ТГ є краєзнавчі куточки, а в бібліотеці-філії с. Хомутець оформлена краєзнавча світлиця з імпровізованою селянською оселею. Краєзнавчий фонд в бібліотеках розкривають виставки-подорожі, виставки-вікторини, виставки-вернісажі, до прикладу: «У похід по рідному краю», «Наш край: щоденний ритм буття», «Десять чому про наше село» та ін. На декотрих представлені пейзажі місцевих художників, малюнки користувачів.

У творчому доробку бібліотекарів слайд-бесіди «Вулиці нашого села», інтегровані бібліо-уроки «Історія на площах і вулицях нашого села», мандрівки старим Брусиловом, краєзнавчий калейдоскоп «Наш край за...років», «Яким я бачу своє село через...років».

В рамках програми «Виставковий тиждень» в читальній залі ПБ була представлена виставка «Старі світлини – подорож у часі», на якій до Дня захисту дітей експонувались світлини декількох поколінь юних мешканців Брусилова. На іншій експозиції місцевий фотограф та відеограф розмістив свої унікальні знімки птахів, що мешкають у цій краї. На фотоекспозиції «Брусилівські музиканти» до уваги відвідувачів представлені костюми та деякі музичні інструменти давнини. Далі на виставці – флористичні експозиції із сухоцвітів О. Федун; живопис, архітектурна графіка та пірографія місцевого майстра народної творчості А. Поліщука; виставка творчих робіт із бісеру майстринь Т. Джуно та Т. Хаснаш; виставка рушників, вишитих місцевими майстринями. До Дня вишиванки був представлений бібліомікс «У рідному краї цвітуть вишиванки», що об'єднує книги, вишиті вироби та фото брусилівців у вишиванках.

З особливою цікавістю розглядає молодь представлені на виставці творчі роботи учнів студії TVORchi. Завдяки різноманітним формам і методам роботи та за кваліфікованої теоретичної і практичної допомоги з боку методичної служби ПБ, активно втілюються в життя ТГ завдання, висунуті

загальнодержавними програмами. Цікаву та змістовну роботу передбачено місцевими програмами, серед яких «Програма національно-патріотичного та краєзнавчого виховання на території Брусилівської селищної ради» та «Стратегія розвитку Брусилівської ТГ до 2027 року».

**** **** **** ****

Свій внесок у популяризацію героїко-патріотичної і краєзнавчої літератури серед мешканців ТГ та виховання підростаючого покоління на прикладах історичного минулого рідного краю здійснюють працівники бібліотек **Радомишльщини**.

В умовах повномасштабної агресивної війни рашистів проти українського народу важливим є звернення до сторінок історії, що висвітлює доленосні події та цінності України, які виборюють наші захисники сьогодні. Цікавим і повчальним змістом був наповнений історичний відеохроноскоп «Крути – бій за майбутнє», організований та проведений для учнів ліцеїв №1 та №3 працівниками ЦБ та представниками місцевого краєзнавчого музею. З цією категорією користувачів також було вшановано пам'ять дітей, чиї життя забрала війна та взято участь в акції «Голоси дітей». Віртуальний перегляд книг, які висвітлюють силу, мужність та незламність українців, що мав назву «Незламна країна: 1000 днів, що змінили світ» був підготовлений для читачів працівниками ПБ. На облаштованих книжкових виставках та при підготовці і проведенні масових заходів в обов'язковому порядку використовувались краєзнавчі видання, проводились майстер-класи з виготовлення патріотичних листівок, листів-подяк, які з щирою вдячністю передані воїнам-землякам, захисникам краю. До великого міського заходу, присвяченого Дню захисників і захисниць України, ПБ долучилась переглядом літератури «Козацька велич славна у віках».

Бібліотечні установи регіону є просторами громадської активності, волонтерськими центрами, що об'єднують небайдужих краян в організації допомоги для ВПО та ЗСУ.

Краєзнавча робота бібліотек займає особливе місце в Радомишльській ТГ. Системою заходів працівники установ прищеплюють любов до рідного краю, заохочують вивчати історію та цікавитися сьогоденням «малої» Батьківщини. Край, оспіваний у піснях, легендах, переказах, будив уяву багатьох митців. Із поетичною збіркою «Украдена весна», працівника культури із с. Вишевичі, лауреатки Всеукраїнських творчих колективів, твори якої друкувались у Всеукраїнських творчих часописах «Luminous» та «Затишок» ознайомили користувачі ПБ. Авторка читала свої вірші, а виступ молодіжного художнього колективу «Вишневий цвіт» нікого не залишив байдужим на цьому заході.

Книжковий фонд краєзнавчого змісту нещодавно поповнився ще однією книгою віршів краянина воїна-захисника М. Велічанського. Його поезії пронизані болем війни, патріотизму та вірою у Мир та Перемогу. Працівники бібліотеки-медіатеки познайомлять з цим виданням і його авторами своїх користувачів та працівників сільських бібліотек.

При бібліотечному пункті видачі літератури вже багато років діє поетичний клуб «Ліра», який об'єднує людей, які захоплюються поетичним словом. Цікавим для присутніх на засіданні клубу були патріотичні вірші І. Огородник «З Україною в серці» та знайомство з Л. Гладиш, яка представила свою книгу «Слово про слов'ян». На засіданні Літературної кав'ярні, яка діє при ПБ, стало традиційним проведення літературних годин, годин творчості, літературних подорожей, поетичних вернісажів, зустрічей з талановитими людьми краю.

У форматі «Бібліотека – твоя територія» працівники ПБ презентували творчі виставки юних художниць «Веселковий світ україночки», «Дивуйтеся, хіба це не прекрасно» та виставку робіт м'якої іграшки «Бібліовації молодим талантам». В рамках акції «Бібліотека під відкритим небом» всі бажаючі долучалися до благодійного заходу, присвяченого Всесвітньому дню молоді. На книжковій виставці «Світ молодіжної книги» були представлені новинки

літературних творів українських письменників, серед яких були й твори місцевих авторів.

Акцією «Бібліотека під каштаном» працівники книгозбірні долучилися до святкування Дня матері та Дня захисту дітей, на якому діти отримали безкоштовний аквагрим, солодоші та долучилися до участі у майстер-класі з шахів.

Цікаво і насичено пройшов тиждень дитячого читання в ПБ, в якому передбачалось багато різноманітних заходів: читання, ігри, спілкування, а на завершення тижня – флешмоб «Всі дороги ведуть до бібліотеки». Юні користувачі разом з бібліотекарями виготовляли листівки-обереги, створювали малюнки для військових.

Нещодавно у ПБ розпочато цікавий і креативний проєкт «Історії англійською для українських дітей». Місцева поетеса і казкарка Г. Римар впродовж року дарувала свої поетичні твори та пісні в читальній залі ПБ шанувальникам її таланту.

В бібліотеках регіону продовжується акція «Російська книга – на макулатуру, гроші на ЗСУ».

Важливим напрямком своєї діяльності працівники книгозбірень вважають популяризацію природничо-наукової літератури, охорони навколишнього середовища свого краю. До Дня довкілля були облаштовані тематичні виставки та полицки «Майбутнє у наших руках», «Чиста планета – здорова людина», «Земля – твій рідний дім» та ін. Масові заходи проходили у формах пізнавальних годин, екологічних діалогів, вікторин, екологічних барометрів, турнірів. Від команди «Енерго Vision» ПБ отримала корисні і повчальні буклети «Ліс – основа наших громад», «Вода камінь точить», «Кожна відповідальна утилізація батарейок – крок до збереження природи та здоров'я людини», «Пластик – глобальна криза охорони природи, що криється на видноті». В цих буклетах – інформація про важливі екологічні проблеми, збереження довкілля, що стоять перед кожною людиною. Буклети

розміщені на книжковій виставці та становлять особливу зацікавленість відвідувачів.

На тлі мальовничої поліської природи бібліотекар ПБ презентувала персональну виставку робіт до Всесвітнього дня вишиванки.

На базі читальної зали ПБ було організовано і проведено безкоштовний курс-інтенсив для дорослих та підлітків «Межі фотографії». Протягом п'яти занять учасники знайомились з технікою фото, цікавими моментами створення вдалих ракурсів, обговорювали нові ідеї.

Краєзнавча робота посідає важливе місце в діяльності бібліотечних установ ***Коростишівщини***. Своїми заходами бібліотекарі намагаються прищепити інтерес до історії, зацікавити літературою, що підвищує культурний рівень користувачів. До святкування європейського Дня парків ПБ підготувала краєзнавчий відео-екскурс «Парк – окраса Коростишева; а до дня народження Густава Олізара було презентовано онлайн-знайомство «Видатний поляк із Коростишева». Вперше було презентовано збірку поезій жительки с. Єлизаветівка «Поетичні мелодії душі» Л. Немерченко та збірку віршів Д. Дубівки «Провінціал». Він – краєзнавець, співзасновник «Коростишівського науково-краєзнавчого товариства», співзасновник й адміністратор Facebook-групи «Коростишів історичний» та співавтор наукових праць «Коростишівщина: погляд крізь століття» і «Велика Волинь».

Для відвідувачів ПБ у читальній залі відбувся показ документального фільму «Пам'ятаємо. Сьогодні. Завжди», присвяченого Дня Героїв та увічнення пам'яті мужніх героїв-земляків. До Дня Незалежності було підготовлено відео-проект інформаційного медіа-дайджеста «Коростишівщина. Віхи незалежності на шпальтах місцевої газети 1991-2024».

До 525-річчя першої писемної згадки про місто працівниками ПБ для користувачів було презентовано відео-фільм «З днем народження, рідне

місто!» та оформлено книжкову виставку-ювілей «Місто моє світанкове». Для учнів місцевого ліцею №2 – проведено історично-краєзнавчий альманах «Мужність та звитяга крізь віки», де зверталась увага учасників заходу на важливість історії, традицій та вшанування подвигів визволителів як в минулому, так і нині. Багато цікавого почули для себе слухачі із презентації нового літературно-художнього видання «Густав Олізар. Мемуари 1798-1865 рр.», яке було організовано ГО «Коростишівське науково-краєзнавче товариство» та адміністраторами краєзнавчої Facebook-групи. Образ коростишівського графа знайшов відображення в сучасній скульптурі, а пам'ять про нього увічнив картиною та ліричними рядками місцевий художник і поет М. Оникійчук.

Нещодавно при ПБ було відкрито культурно-просвітницький та виховний простір «Змінюйся. Дій. Твори», в рамках якого працюють чотири майданчика: «Магічна англійська» – вивчення англійської мови, «Українську мову знай – гарно й чемно розмовляй» – вивчення української мови, «Пам'ять родоводу» народознавчого спрямування та «З вірою в душі» – з питань духовності.

В читальній залі відбулися цікаві святкові заходи до Великодніх свят для дітей загиблих воїнів ТГ та дітей, які знаходяться в складних життєвих обставинах. Учасники заходів взяли участь у традиційних українських обрядах, доторкнулись до духовної та культурної спадщини українців. Висвітлення діяльності ПБ в соціальних мережах мотивували відвідати установу та сприяли її іміджу.

ПБ як методичний центр для працівників сільських книгозбірень підготувала та провела семінар-практикум «Бібліотеки Коростишівської ТГ: працюємо на Перемогу» та «Бібліотека – відкритий світ читання», практикум «Популяризація краєзнавчих ресурсів, продуктів, послуг – важливий сегмент діяльності сучасної бібліотеки». Теоретична та практична допомога надавалась під час відвідувань бібліотек, на Днях професійного спілкування та Днях бібліотечного фахівця. Чималу допомогу фахівцям надали

підготовлені та розповсюджені методистом ПБ методичні матеріали різного спрямування.

Як видно із текстових звітних документів, попри всі труднощі воєнного часу, бібліотеки були і будуть необхідними установами, які допомагають, підтримувати населення своїх регіонів, залучаючи мешканців до читання, творчості, пробуджують відгук у серцях на трагічні події сьогодення й спонукають до посильної участі в боротьбі проти російської агресії. Бібліотеки є центром прихистку для користувачів різних вікових категорій, де працівники діляться своїм душевним теплом та книжковими багатствами.